

КАФЕДРА ОРКЕСТРОВОГО ДИРИГУВАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВА

ДИРИГУВАННЯ

Освітній ступінь «Магістр»
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»

Курс	1-2
Семестр	1-3

Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»

Статус Вибіркова

ECTS	6
Годин	180
Індивідуальні	48
Самостійна робота	132

Форма контролю Залік, іспит, атестаційний іспит

Інформація про викладача

ПІБ	Франц Й. С., професор кафедри оркестрового диригування та інструментознавства Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, заслужений діяч мистецтв України.
e-mail	iosiffrants@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програмою навчальної дисципліни **Диригування** для студентів освітнього ступеню: «Магістр» в галузі знань: 02 «Культура і мистецтво», спеціальності: 025 «Музичне мистецтво», освітньо-наукової програмами: «Музичне мистецтво», «Музична режисура», «Музична культурологія» передбачається індивідуальна підготовка та виховання майбутніх фахівців - диригентів відповідно до професійної кваліфікації: артист – соліст – інструменталіст, артист оркестру, артист ансамблю, викладач – інструменталіст, керівник оркестру (ансамблю), диригент, викладач мистецьких шкіл.

Мета навчальної дисципліни: постановка диригентського апарату, формування основ техніки, засвоєння навичок і прийомів передачі засобами жестів інформації виконавцям творчого колективу; розвинути слухові навички, необхідні для роботи з оркестровим колективом; підготувати висококваліфікованого диригента, здатного ефективно вирішувати питання становлення, розвитку і творчої діяльності колективу та різноманітних ансамблів; розширити загально музичний кругозір, долучити студентів до кращих зразків творчості різних стилів, жанрів, епох, суміжних видів мистецтв і науки – художня література, історія, філософія, живопис, театральне мистецтво та інші; підготувати організатора і вихователя оркестрового колективу, а також творчу особистість, який прагне плідно розвивати оркестрове виконавство.

Завдання:

- опанувати основами постановки диригентського апарату;
- опрацювання мануальної техніки та удосконалення мистецтва диригування;
- удосконалення слухових навичок – розвиток тембрального слуху;
- вивчення та засвоєння оркестрового репертуару.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- теоретичні основи постановки диригентського апарату;
- Вихідна постава диригента;
- Складові частини жестів;
- Функції рук, позиції, діапазони, плани;
- Основні диригентські схеми;
- Ауфтаки та їх види;
- основоположні засади диригентської майстерності, елементи внутрішньої і зовнішньої техніки;
- методику роботи над оволодінням партитурою;
- засоби і прийоми сценічної взаємодії з виконавцями оркестру в контексті розкриття драматургії твору;

вміти:

- застосовувати на практиці набуті знання і навички з основ постановки диригентського апарату до відповідних рухів рук, різних комбінацій диригентських схем в ході опанування програм музичних творів. Важливим завданням при цьому є практичне опанування вправ на розвиток техніки рук;
- використовувати в процесі оволодіння партитурою музичного твору ґрунтовні навички техніки диригування, елементи художньо виражальних засобів;
- враховувати індивідуальні професійні якості оркестрових виконавців ;
- проводити аналіз запропонованого музичного тексту (партитури);
- до відповідних рухів рук, різних комбінацій диригентських схем в ході опанування програм музичних творів. Важливим завданням при цьому є практичне опанування вправ на розвиток техніки рук.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

ПЕРЕЛІК ТЕМ**Модуль I. Основи диригентської техніки**

Тема 1.1. Диригування як мистецька діяльність

Тема 1.2. Виразальні засоби диригування

Модуль II. Технічно-практична робота над музичними творами

Тема 2.1. Функції рук диригента

Тема 2.2. Метричні схеми

Модуль III. Ауфтакт як основа техніки диригування.

Тема 3.1. Ауфтакт, показ вступу

Тема 3.2. Зняття звучання

Модуль IV Творчо - практична робота над музичними творами

Тема 4.1. Активні та пасивні жести та їх використання

Тема 4.2. Віддача жесту

Модуль V Художньо-технічні завдання диригента

Тема 5.1. Амплітуда диригентського жесту

Тема 5.2. Тактування витриманих нот, пауз

Модуль VI Диригування супроводу, каденцій та речитативів

Тема 6.1. Супровід солістам-інструменталістам і вокалістам

Тема 6.2. Диригування речитативів та каденцій

Тема 6.3. Види пауз та способи їх диригування

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Індивідуальні заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальна дисципліна «Диригування» на цьому етапі навчання так само оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з десяти модулів. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою за накопичувальною системою.

Форми поточного контролю:

- відвідування занять;
- виконання завдання, що готувалося в процесі самостійної роботи;
- відпрацювання технічних елементів мануальної техніки;
- вивчення музичного матеріалу партитур, що вивчаються в поточному модулі;
- гра партитури на фортепіано;
- написання музично-теоретичного аналізу партитури, що виноситься на модульну контрольну роботу;
- експрес опитування виконання завдання, що опрацьовується безпосередньо на занятті (диригування партитури або її уривків) з виконанням поставлених вимог.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування індивідуальних занять	35
2.	Виконання самостійної роботи	40
3.	Залік, іспит	25
	Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою ECTS	Бал	Загальні критерії оцінки
A	90–100	Магістрант має яскраве виявлення глибокого розуміння художнього змісту музичних творів при професійному володінні технічно-мануальними та артистично-експресивними засобами диригентсько-виконавської майстерності. Показове виявлення відмінного володіння художньо-образним змістом музичних творів при вільному оперуванні всіма засобами диригентської технології. Магістрант демонструє точність прочитання та стилістичну довершеність відтворення авторського тексту
B	82–89	Переконаливе виконання, що свідчить про розуміння образно-художнього змісту та стилістичних особливостей музичних творів.
C	74–81	Магістрант впевнено відтворює різноманітну образну сферу музичних творів, демонструє певні знання музично-драматургічних закономірностей та стилістичних особливостей виконуваних творів, достатні диригентсько-вольові та комунікативно-виконавські навички.
D	64–73	Магістрант володіє диригентсько-виконавськими навичками на задовільному рівні. Розуміє принципи диригентського впливу на колектив, але інертний у виявленні власного бачення музично-драматургічного розвитку твору, демонструє не впевнене знання музичного тексту.
E	60–63	Магістрант володіє базовими навичками диригентської техніки, інертний у виявленні власних реакцій на процеси музичного розвитку твору, демонструє помилки у відтворенні музичного тексту, слабке розуміння засобів диригентсько-виконавської виразності.
FX	35–59	Магістрант демонструє базові навички диригентської техніки, часткове знання музичного матеріалу, не здатність до виконавської комунікації з творчим колективом.
F	1–34	Магістрант ознайомлений з основами диригентської техніки, демонструє не знання музичного матеріалу, диригентсько-вольові якості відсутні (відсутність творчого обдарування та професійної майстерності).

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних, вітчизняних та кафедральних конференціях, круглих столах тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник для вищ. та серед. навч. закл. Київ : НМАУ ім.П. І. Чайковського, 2005. 600 с.
2. Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя XX – початку XI століття: монографія /Віолетта Дутчак. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. – 488 с
3. Дорофєєва В. Ю. Теоретичні аспекти сучасної української музики : монографія / В. Ю. Дорофєєва ; МОН України [та ін.]. – Київ : Ліра-К, 2017. –188 с
4. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування / М. Ф. Колесса. – К. : Музична Україна, 1981. – 208 с.
5. Курінний О. Камерні ансамблі для народних інструментів / О. Курінний. – Полтава, 2009. – 64 с.
6. Матвій Г.В. Нові інструментально-ігрові прийоми в сучасному бандурному репертуарі. Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка. Луганськ: Луг. держ. ін-т культ і мист., 2012. Вип. 20–21. С. 221–231
7. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків : Видавець Савчук О.О., 2012. 512 с.
8. Чечель Н. Б. Бандурне академічне мистецтво як феномен музичної культури. Київ, 2008. 101 с.
9. Музичне мистецтво України (питання історії, питання педагогіки, питання виконавства, музичне мистецтво в творчих персоналіях) : колективна монографія / заг. ред. Н. М. Кречко. – Київ : Ліра -К, 2020. – 204 с.
10. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі / А. Ц. Мархлевський. – Київ : Муз. Україна, 2009. – 96 с.
11. Іваниш А.А. Аранжування та перекладання для капели бандуристів: навч. практикум для студентів вищ. навч. мистецьких закл. / А.А. Іваниш. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – Вип. 1. – 164 с.: дод.
12. Іваниш А.А. Аранжування та перекладання для капели бандуристів: навч. практикум для студентів вищ. навч. мистецьких закл. / А.А. Іваниш. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – Вип. 2. – 152 с.: дод.
13. Іваниш А.А. Аранжування та перекладання для капели бандуристів: навч. практикум для студентів вищ. навч. мистецьких закл. / А.А. Іваниш. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – Вип. 3. – 156 с.: дод.
14. Колесса Ф. М. Мелодії українських народних дум / Ф. М. Колесса. – К., 1969.
15. Кушпет В. Г. Самовчитель на старосвітських музичних інструментах / В. Г. Кушпет. – К., 2001
16. Овсійчук В. Кобзарство і Т. Г. Шевченко / Володимир Овсійчук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.
17. Сверстюк Є. Кобзар Перебендя / Євген Сверстюк // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.
18. Скоць А. Кобзар у «Кобзарі» Тараса Шевченка / Андрій Скоць // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.
19. Черемський К. Тарас Шевченко і традиційне співоцтво / Костянтин Черемський // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14–16 квітня 2013 року. – Львів, 2013.
20. Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти / Л. М. Черкаський. – К., 2003.